

svého života. Tento tlak je v náboženském prostoru větší než v sekulární společnosti právě proto, že očekávání spojená s mateřstvím jsou větší a zároveň se považují za samozřejmá nebo „přirozená“. Podobný postoj lze shrnout do rady – buď co nejvíc matkou, nic lepšího neexistuje, a proto nic dalšího není důležité. Pokud se ženám nabízí taková koncepce jako jediná správná realizace mateřství, znamená to nevyhnutelně doporučovat rezignaci na jiné dimenze života, mj. na profesní povolání. V sekulárním prostoru se podmínkami a vztahy života ve společnosti zabývá psychologie, sociologie, kulturologie, ale i feministická a genderová studia. Jejich propojení s křesťanskou zkušeností v české církvi a katolické teologii viditelně chybí, podobně jako ochota vést dialog s těmi, kdo do obrazu absolutní matky nezapadají.

Nevýhodou antropologie ženství jako identifikace s mateřstvím navíc je, že vynechává některé vzdělané ženy a studentky, pro které mateřství aktuálně (nebo možná celkově) nepředstavuje model vhodný pro jejich život. Ocitáme se v situaci, která část věřících příliš snadno vytěsňuje na okraj církve nebo za něj. Nebýt matkou je v řadě katolických společenství stigmatizující, snadno vede k nepříjemnému zkoumání, které se snaží zjistit důvod bezdětnosti. Klíčová je odpověď na otázku: nechceš, nebo nemůžeš? V prvním případě vzbuzuje pohoršení, ve druhém soucit, v obou případech nevhodně zasahuje do intimity ženy (nebo páru).

Dalším jevem, se kterým si česká církev neumí poradit, je ezoterní nabídka „duchovna“, která zahrnuje i fenomén ezoterního ženství. To dnes oslovuje značné množství českých žen. I tady nám chybí nástroje, jak s těmito jevy pracovat.

Jestliže si ze současné situace, kdy jsme byli

několik měsíců uzavření doma, lze vzít i něco dobrého, je to právě příležitost pro otcovství. Skutečnost, že otcové byli v posledních měsících fyzicky přítomní ve svých domovech, není nijak samozřejmá.

Možná tato situace pomohla vyrůst novým kvalitám otců a matek tak, jak to jejich rodiny potřebují. Anebo přinesla přetřetí, které snad přispěje k tomu, že si uvědomíme potřebu něco změnit. Každopádně jsme získali nečekanou zkušenost pro hledání a rozvíjení spirituality v rodině. Můžeme ji promarnit, ale také ji můžeme vzít vážně a tvořivě hledat, co naše rodiny i my sami/y potřebujeme k větší plnosti života. Snad nám tato situace pomůže vidět i jiné mužské kvality a modely, které stereotypní chlapství a chlapáctví znevažuje a zastíňuje. Začít u svatého Josefa není vůbec od věci.

Současně je však potřeba smysluplně zacházet s dary druhé poloviny lidstva, umět duchovně doprovázet různé typy a skupiny ženských osobností. Ignorování a zamlčování plurality obdarování, která byla církvi svěřena, je z hlediska dlouhodobé perspektivy slepá ulička.

Jak se složitostí dnešního světa naloží naši duchovní otcové, je samozřejmě na nich. Hlásat evangelium v současném světě zahrnuje spoluodpovědnost za hledání cest a podpory růstu všeho, co pomáhá církvi k hlubší jednotě a k vzájemnému porozumění v celku společnosti. Co konkrétně to znamená tady a teď, je v první řadě otázka a výzva pro duchovní profesionály a teology, ale týká se i každé/ho věřící/ho. Papež František nám to připomíná nejen v exhortaci *Evangelii gaudium*. Není to nijak snadný úkol.

Petra Švecová

psáno pro christnet.eu, redakčně upraveno

Hřivna – informační čtrnáctideník vydává ŘK farnost Semily pro vnitřní potřebu. Uzávěrka tohoto čísla: 29. července 2021. Uzávěrka následujícího čísla: 12. srpna 2021. Redakce a grafická úprava: M. Kraus. Imprimatur: R. D. J. Gajdošik. Jednotlivé příspěvky zasílejte na adresu hřivna@post.cz, a to nejpozději do dne uzávěrky dalšího čísla.

HŘIVNA

Informační čtrnáctideník

ŘK farnosti Semily

Číslo 7 1. srpna 2021

Římskokatolická farnost – děkanství Semily, Komenského nám. 125, 513 01

Děkan: R. D. Jaroslav Gajdošik, tel. 739 909 500

www.farnost.semily.net

Bogoslužby v Semilech se konají v děkanském kostele sv. Petra a Pavla (KO), v kapli sv. Zdislavy na faře (KA), ve filiálním kostele Umučení sv. Jana Křtitele na Kostofranku (KK), v domově důchodců (DD), v kapli sv. Antonína v Chuchelně (CH).

Farnost sv. Petra a Pavla

Pořad bohoslužeb ve farnosti ve dnech 2. 8. – 15. 8. 2021

2. 8.	Po	–	–	–	
3. 8.	Út	KO	18.00	za † Jana Pajunka a dceru Cecilii s manželem	
4. 8.	St			<i>Památka sv. Jana Maria Vianneye, kněze</i>	
		KO	08.00	za †† rodiče Annu a Petra	
5. 8.	Čt	KO	08.00	za † Jaroslava Pekárka a rodiče	
6. 8.	Pá			Svátek Proměnění Páně	
		KO	18.00	za † maminku Emilii	od 16.30 v KO svátost smíření
7. 8.	So	KO	18.00	za zdraví a Boží požehnání pro Boženu a Lubomíra	
8. 8.	Ne			19. neděle v mezidobí	
		KO	08.30	za † Vladimíra Zaciose, rodiče a bratra	
			10.00	<i>pobožnost a modlitba za domácí hospic u kapličky 14 pomocníků</i>	
9. 8.	Po			Svátek sv. Terezie Benedikty od Kříže, panny a mučednice, patronky Evropy	
10. 8.	Út			Svátek sv. Vavřince, mučedníka	
		KO	18.00	za zdraví a Boží požehnání pro Boženu a Lubomíra	
11. 8.	St			<i>Památka sv. Kláry, panny</i>	
		KO	08.00	za † bratra Kazimíra	
12. 8.	Čt	–	–	–	
13. 8.	Pá	KO	18.00	za † Miluši Vrabcovou	
14. 8.	So			<i>Památka sv. Maxmiliána Marie Kolbeho, kněze a mučedníka</i>	
		KO	18.00	za Boží požehnání a ochranu našich dětí	
15. 8.	Ne			Slavnost NANEBEVZETÍ PANNY MARIE	
		KO	08.30	za † Emilii Honegrovou a rodiče	
		CH	15.00	na úmysl	

OTCOVÉ A MATKY – II. DÍL

Být trvale ženou v domácnosti není pro mnoho katolických žen ani snadné, ani pohodlné. Pokud chceme tuto možnost prosazovat, měli bychom vzít velmi vážně skutečnost, že pracovat jako žena v domácnosti na plný úvazek představuje jednu z možností, pro kterou je třeba mít povolání v duchovním slova smyslu, podobně jako pro jiné profese.

Navíc v současné většinové společnosti tato volba není vnímaná nijak zvláště pozitivně či prestižně. Naproti tomu v církvi je žena právě coby matka a pečovatelka oceňována velmi výrazně. V této nesnadné situaci se jako kompenzační mechanismus nabízí právě možnost postavit svůj sebeobraz na mateřství a rodině. Pro takto definované mateřství může být otcovství neuvědoměle rivalitní nebo ohrožující právě proto, že atakuje jeden z mála prostorů, který ženám uzavřeným do soukromé sféry zbývá. Projevuje se třeba tak, že pečující otcové jsou vnímáni jako nedostatečně mužní. Nevyváženost situace v konečném důsledku snadno sklouzává k životu v určitém ghettu stejně smýšlejících a utvrzování se ve správnosti svého rozhodnutí. Odtud je zase jen krůček k nárokování tohoto modelu jako jediné správné křesťanské (nebo celospolečenské) normy.

Ne všechny věřící ženy vnímají trvalé povolání matky na plný úvazek jako svůj životní úkol. Snadno se stává, že prostředí, které tolik oceňuje mateřství, produkuje vyčerpané matky a otce, pro které je obtížné pečovat o rodinný prostor (protože nemají čas ani podporu ve svém okolí, navíc je k tomu nikdo nevedl).

Poněkud překvapivá může být zkušenost úspěšných věřících žen – matek, které trpěly silnými pocity viny. Vnímaly se jako nedostatečné matky, protože si vybudovaly a udržely profesní kariéru, a tudíž se ve svých vlastních očích nevěnovaly dost svým dětem a rodině –

tj. nevěnovaly rodině všechny svoje síly.

Nemožnost naplnit symbolické (i reálné) nároky spojované s mateřstvím se interpretuje jako osobní nedostatečnost, v lepším případě jako přirozená, nezměnitelná skutečnost. Tento přístup produkuje skupinu trvale přetížených žen s permanentním pocitem vlastního selhání. Přestože se ženy upřímně snaží zvládnout výzvy, které jim život matek, manželek (a zaměstnaných žen) přináší, nelze dostát všem těmto požadavkům často prostě proto, že jsou nekonečné. Vždycky jde udělat o něco víc.

Jako křesťané víme, že náš svět je poznamenaný tím, co nazýváme prvotním hříchem a jeho důsledky. Někdy jen zapomínáme, že touto nedokonalostí trpíme i my a naše společenství. V rámci naší náboženské (a společenské) skutečnosti se nám nedaří vidět struktury, které staví proti sobě matky a děti, muže a ženy (ale i duchovní a laiky). Příliš jednostranné a přetížené představy o mateřství představují jednu z nich.

Je zřejmé, že se i v rámci naší tradice modely otcovství a mateřství (a tudíž i mužství a ženství) pozvolna mění. V české společnosti, kde jako věřící tvoříme menšinu, je v posledních letech změna viditelná výrazně. Otců s kočárky a dětmi v ordinacích pediatrií za poslední roky přibývalo skokově. V západním světě tato proměna probíhala kontinuálně jako důsledek emancipace a proměny životních představ a norem mužství a ženství. Nevidět v tomto pohybu spolu s možnými riziky i příležitosti a možnosti, jak dospívat k hlubší autenticitě vlastních životů, je pro nás méně výhodná cesta.

Slabiny a meze ideálu ženy – matky jako „přirozené“ odbornice na péči můžeme vidět v krajních situacích. První představuje už zmíněná situace rozvodu. Donedávna při něm byly děti automaticky svěřovány do péče mat-

ky. Důvodem bylo právě nereflektované přesvědčení o tom, že (každá) žena přece ví, co dítě potřebuje, a postará se o něj z principu lépe než muž. Z tohoto nastavení vyplývalo i to, že úkol, odpovědnost (a privilegium) péče bylo vyhrazeno matkám. Otcové byli v lepším případě pozorovateli zpovzdálí.

Právě na krajních situacích je vidět, že mateřství i otcovství mají svůj společenský a kulturní rozměr. Rozrůstající se nabídka nejrůznějších kurzů a poradenství v mateřství a při výchově dětí jen flexibilně odpovídá na společenskou poptávku. Nějak se učíme být matkami a otci – naše mateřství a otcovství má konkrétní podobu, která se předává způsoby jednání, a tudíž má i rozměr společenské normy. Otázkou je, jak tato norma v církvi (a v české společnosti) vypadá. Nejaktuálnějším tématem je zátěž zaměstnaných matek (a otců) v covidové situaci. Zajímavý je přitom postoj české církve v této situaci.

Protože je česká společnost součástí západní euroamerické kultury, ve které dochází k proměně mužských a ženských rolí i jejich reflexe, vidíme také obtíže s tím spojené. Myslet si, že nás změna mine, je iluze. Právě na rovině osobní ji minimálně část věřících žen (a také mužů), jež mají rodinu, zakouší velmi citelně. Musí se s popsáním stavem nějakým způsobem vyrovnávat.

O to překvapivější je, že na rovině církve jako instituce v českém prostředí není viditelná hlubší reflexe. Věřící žena je stále brána především jako pečovatelka, protože to je úkol a přínos žen. Tento přístup církevních představitelů má několik důsledků. V dlouhodobé perspektivě církev ztrácí část žen, někdy z církve odcházejí, jindy do ní ani nevstoupí, protože je nedokáže oslovit. U žen, které v církvi žijí, se pak opakují podobné vzorce vyhoření. Náročnost rozporuplných požadavků církve a společnosti může vést až k uzavření se vůči společnosti nebo k opakované

frustraci a vyčerpání. Plynou ze snahy o spojení reality a nároků spojovaných s náboženským schématem totálního mateřství. Třetí možnost představuje „vnitřní emigrace“ žen v rámci církve. Také ta mnohdy zahrnuje rezignaci, která vyplývá z bezvýchodnosti situace. Jindy má základ ve zdravém sebevědomí a praktickém rozumu. Tento postoj lze shrnout slovy: ať si pan farář říká své, on to tak prostě vidí, protože je duchovní, realita mého života je ale jiná.

Jestliže mluvíme o mateřství v kontextu katolické církve, nelze minout postavu Ježíšovy matky Marie – triumfující podoba mateřství je právě v některých projevech mariánské úcty velmi výrazná, stejně jako zanedbání otcovského rozměru. Snaha papeže Františka o částečné vyvážení důrazem na kvality sv. Josefa je pochopitelná a smysluplná. Také u nás se pozvolna začíná promýšlet kontext a limity různých podob mariánské zbožnosti. Marie je (nejen) pro věřící ženy zásadní postavou, mateřství skutečně je důležité. Neméně zásadní je však i otcovství, vždyť Boha nazýváme Otcem.

Čeští církevní představitelé mají tendenci prezentovat se jako obhájci rodiny, v jejich formulacích se však rodina stává argumentační figurou a zbraní. Přitom se trošku zapomíná, že ani rodina není absolutní cíl, ale důležitá součást cesty člověka k Bohu. Rodina jsou lidé, kteří nám byli svěření (a my jim), je to také prostor a čas našich životů. Stejně jako svou víru, ani své rodičovství nežijeme v nadčasovém vakuu, a tudíž ani my nemáme absolutní znalost Boží pravdy. Spoluuvytváříme a žijeme kolektivní i individuální vzory týkající se také rodičovských rolí. Když připustíme tuto perspektivu, získáme možnost lépe pochopit současnou situaci i obtíže, které s ní souvisejí.

Mnoho věřících žen dnes žije pod značným tlakem, jak spojit mateřství a profesi v celku